

e-ISSN 2147-1606

Cumhuriyet International Journal of Education (CIJE)

A Quarterly Journal Aiming to Advance
Educational Theory and Practice

<http://dergipark.gov.tr/cije>

Volume 6
Issue 2
June 2017

Published by
Cumhuriyet University
Faculty of Education

Cumhuriyet International Journal of Education-CIJE
Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi-CUED

e-ISSN: 2147-1606

Volume / Cilt 6 | Issue / Sayı 2
Pages / Sayfa: 230-327

June/Haziran 2017

<http://dergipark.gov.tr/cije>

Cumhuriyet International Journal of Education–CIJE
Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi–CUED

Publisher/Yayıncı

Cumhuriyet University, Faculty of Education
Cumhuriyet Üniversitesi, Eğitim Fakültesi
Prof. Dr. Ali AKSU

II

Editör

Yrd. Doç. Dr. Arif BAKLA

Editör Yardımcısı

Doç. Dr. Celal Teyyar UĞURLU

Editör Yardımcısı

Yrd. Doç. Dr. Hakan DEMİRÖZ

Yazı İşleri Müdürü

Yrd. Doç. Dr. Taner ÇİFCİ

Editor-in-Chief

Yrd. Doç. Dr. Arif BAKLA

Assistant Editor

Doç. Dr. Celal Teyyar UĞURLU

Assistant Editor

Yrd. Doç. Dr. Hakan DEMİRÖZ

Publication Coordinator

Yrd. Doç. Dr. Taner ÇİFCİ

Publication Board/Yayın Kurulu

Yrd. Doç. Dr. Arif BAKLA – Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi
Yrd. Doç. Dr. Hakan DEMİRÖZ – Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi
Yrd. Doç. Dr. Celal Teyyar UĞURLU– Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi
Prof. Dr. Mustafa SÖZBİLİR – Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi
Prof. Dr. Soner YILDIRIM – Ortadoğu Teknik Üniversitesi Eğitim Fakültesi
Prof. Dr. Yüksel GÖKTAŞ – Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi
Doç. Dr. Murat BURSAL– Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi
Doç. Dr. Selami AYDIN – Balıkesir Üniversitesi Eğitim Fakültesi
Yrd. Doç. Dr. Ayla ARSEVEN – Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi
Yrd. Doç. Dr. Gonca USTA – Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi
Yrd. Doç. Dr. KANI ÜLGER – Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi
Yrd. Doç. Dr. Mesut BÜTÜN – Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi
Yrd. Doç. Dr. Serkan BULDUR – Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi
Yrd. Doç. Dr. Taner ÇİFCİ – Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi

Reviewers of this Issue/Bu Sayının Hakemleri

- Doç. Dr. Ahmet AYIK – Atatürk Üniversitesi/Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi
Doç. Dr. Davut KÖĞCE – Bozok Üniversitesi/Eğitim Fakültesi
Doç. Dr. Erdal BAY – Gaziantep Üniversitesi/Gaziantep Eğitim Fakültesi
Doç. Dr. İdris ŞAHİN – Dokuz Eylül Üniversitesi/Buca Eğitim Fakültesi
Doç. Dr. Nilgün TATAR – Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi/Eğitim Fakültesi
Yrd. Doç. Dr. Ahmet ÇEKİÇ – Cumhuriyet Üniversitesi/Eğitim Fakültesi
Yrd. Doç. Dr. Ahmet Turan ORHAN – Cumhuriyet Üniversitesi/Eğitim Fakültesi
Yrd. Doç. Dr. Ahmet YIKMIŞ – Abant İzzet Baysal Üniversitesi/Eğitim Fakültesi
Yrd. Doç. Dr. Ali DİNCER – Erzincan Üniversitesi/Eğitim Fakültesi
Yrd. Doç. Dr. Cemalettin YILDIZ – Giresun Üniversitesi/Eğitim Fakültesi
Yrd. Doç. Dr. Ercan ATASOY – Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi/Eğitim Fakültesi
Yrd. Doç. Dr. Gülcan MIHLADIZ – Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi/Eğitim Fakültesi
Yrd. Doç. Dr. Halim SARICAOĞLU – Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi/Eğitim Fakültesi
Yrd. Doç. Dr. Mehmet KANAK – Cumhuriyet Üniversitesi/Eğitim Fakültesi
Yrd. Doç. Dr. Metehan KUTLU – Hakkari Üniversitesi/Eğitim Fakültesi
Yrd. Doç. Dr. Özcan KARAASLAN – Marmara Üniversitesi/Atatürk Eğitim Fakültesi
Yrd. Doç. Dr. Özge ELİÇİN – Uludağ Üniversitesi/Eğitim Fakültesi
Yrd. Doç. Dr. Savaş YEŞİLYURT – Atatürk Üniversitesi/Turizm Fakültesi
Yrd. Doç. Dr. Sinan ÇAKIR – Adıyaman Üniversitesi/Fen-Edebiyat Fakültesi
Yrd. Doç. Dr. Soner DOĞAN – Cumhuriyet Üniversitesi/Eğitim Fakültesi
Yrd. Doç. Dr. Suphi Önder BÜTÜNER – Bozok Üniversitesi/Eğitim Fakültesi
Yrd. Doç. Dr. Temel KÖSA – Karadeniz Teknik Üniversitesi/Fatih Eğitim Fakültesi

Indexing/İndeksler

Academic Papers Database
Araştırmak Bilimsel Yayın İndeksi
Bielefeld Academic Search Engine (BASE)
CiteFactor
Contemporary Research Index
Current Index to Scholarly Journals
Digital Journals Database
Directory of Academic Resources
EBSCOhost
Electronic Journals Library
Elite Scientific Journals Archive
Google Scholar
Index Copernicus International
JournalTOCs
ProQuest
Recent Science Index
Research Bible
Scholarly Journals Index
Scientific Publications Index
Scientific Resources Database
Ulrichsweb Global Serials Directory
WorldCat
ZDB OPAC

Contents / İçindekiler

Editorial

VI

Editörden

VII

Pre-Service Teachers' Perceptions of their Competency for the Teaching Profession
Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Dair Yeterliklerine İlişkin Algıları

Aydın BALLYER

230-248

Prospective Mathematics Teachers' Concept Images of Algebraic Expressions and Equations
Matematik Öğretmeni Adaylarının Cebirsel İfadelere ve Denklemlere İlişkin Kavram

İmajları

Reyhan Tekin SİTRAVA

249-268

An Examination of Relationship between Social Capital and Organizational Creativity
According to Teachers' Perceptions

Sosyal Sermaye ve Örgütsel Yaratıcılık Arasındaki İlişkilerin Öğretmen Algılarına Göre
İncelenmesi

Yener AKMAN

Könül ABASLI

269-286

Vocabulary Instruction in French as a Foreign Language, and Visual-Semantics Method of
French National Center for Scientific Research
Sözcük Öğretimi Üzerine Değerlendirmeler ve Fransa Ulusal Bilimsel Araştırma Merkezi'nin
(CNRS) Görsel-Anlambilimsel Yorumu

Ertan KUŞÇU

287-303

The Use of Direct and Indirect Teaching Strategies: An Evaluative Case Study
Doğrudan ve Dolaylı Öğretim Stratejilerinin Kullanımına İlişkin Değerlendirici Durum
Çalışması

Meryem ÖZDEMİR

Durmuş KILIÇ

304-327

Editorial

Cumhuriyet International Journal of Education (CIJE) is a scientific, peer-reviewed and open journal published online on a quarterly basis. CIJE aims to provide its audience with high quality studies in education through an objective lens. As the publication board of the journal, we are happy to publish our second issue in Volume 6 in 2017. We express our deepest gratitude to everyone that contributed to this issue, particularly to the publication board, assistant editors and field editors, authors and reviewers.

VI

This issue comes with five articles that went through a strict blind review and editorial process. Among these, four are empirical studies, while one is a literature review. The number of articles examined for this issue is 18, meaning that the rate of acceptance for the latest issue is 27.7%. Articles to be published in our journal go through three important phases: preview, blind review and editing. During the blind review process, every article reviewed by at least two referees. Moreover, each article going through examination is checked for plagiarism three times using iThenticate, the first being in the preview, the second in the editing process and the last one just before publication. We suggest that our prospective authors scan their article using plagiarism software before they send it to our journal. Unlike some other journals, CIJE does not propose an acceptable similarity rate because even if the similarity index is very low, any uncited section should be properly cited; it is not possible for our journal to publish articles unless such sections are revised and properly cited.

As we moved our journal to Dergipark and made some significant changes in the boards, we failed to publish our second issue on time. The publication board aims to solve this problem by publishing two issues in December 2017. We would like to announce that we would assign a DOI number to the articles published in our journal shortly. Authors could upload their studies to <http://dergipark.gov.tr/cije> for our forthcoming issue. In addition, our journal aims to widen its academic advisory board. In this respect, those who are interested in becoming a member of it could send their CVs to arifbakla@cumhuriyet.edu.tr. We hope to reach you with high quality and original studies in the next issue.

Dr. Arif Bakla
Editor-in-Chief

Editör'den

Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi (CUED) Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi tarafından yılda dört defa çıkarılan bilimsel, hakemli ve elektronik ortamda okuyucuların erişimine açık bir dergidir. CUED, eğitim alanında nitelikli çalışmalarını nesnel bir bakış açısı okuyucusuna ulaştırmayı hedeflemektedir. Yayın kurulumuz dergimizin 2017 yılında (Cilt 6) ikinci sayısını yayımlamanın mutluluğunu yaşamaktadır. Özellikle danışma kurulumuza, editör yardımcılarımıza ve alan editörlerimize olmak üzere, yazarlarımıza, hakemlerimize ve dergimizin bu sayısına katkıda bulunan herkese verdikleri emekten ötürü en derin şükranlarımızı sunarız.

Bu sayımızda sıkı bir kör hakemlik ve editörlük sürecinden geçmiş beş makale bulunmaktadır. Bunlardan dördü araştırma makalesi biri ise derleme çalışmasıdır. Bu sayımız için dergimizde incelemeye giren makale sayısı ise 18'dir. Bu bakımdan dergimizin makale kabul oranı bu sayımız için %27.7'dir. Dergimizde yayımlanmakta olan çalışmalar ön inceleme, kör hakemlik süreci ve editöryal süreç olmak üzere üç önemli aşamadan geçmektedir. Hakemlik sürecinde her makale en az iki hakem tarafından incelenmiştir. Ayrıca, inceleme sürecine giren her makale; ilki ön incelemede, ikincisi editöryal inceleme sırasında ve üçüncüsü ise yayımlanmadan önce olmak üzere üç defa iThenticate yazılımı yardımıyla intihal taramasından geçmektedir. Önümüzdeki sayılarımız için çalışmalarını dergimize göndermek isteyen yazarlarımıza çalışmalarını bize göndermeden önce mutlaka intihal yazılımından geçirmelerini öneriyoruz. Bazı dergilerin aksine CUED'in belirlediği kabul edilebilir bir benzeşme oranı bulunmamaktadır. Çünkü benzeşme oranı çok düşük olsa bile bir kaynaktan kaynak göstermeksizin alıntı söz konusu ise bu durumun düzeltilmesi gerekmektedir ve ilgili kısım düzeltilmeden çalışmanın dergimizde yayımlanması mümkün değildir.

Dergimizin dergipark sistemine aktarımı ve editörler kurulunda yapılan değişikliklerden ötürü bazı aksaklıklar yaşadık ve ikinci sayımızı zamanında yayımlayamadık. Yayın kurulumuz Aralık 2017'de iki sayıyı birlikte çıkararak bu aksaklığı gidermeyi hedeflemektedir. Kısa süre içerisinde dergimizde yayımlanan makalelere DOI numarası vereceğimizi de belirtmek isteriz. Yeni sayılarımız için çalışmalarınızı <http://dergipark.gov.tr/cije> adresine yükleyebilirsiniz. Ayrıca, dergimiz akademik danışma kurulunu genişletmeyi hedeflemektedir. Bu bağlamda dergimizin danışma kurulunda yer almak isteyen değerli araştırmacılar özgeçmişlerini arifbakla@cumhuriyet.edu.tr adresine e-posta ile gönderebilirler. Nitelikli ve özgün çalışmalarla bir sonraki sayıda buluşmak üzere...

Dr. Arif Bakla
Editör

Sözcük Öğretimi Üzerine Değerlendirmeler ve Fransa Ulusal Bilimsel Araştırma Merkezi'nin (CNRS) Görsel-Anlambilimsel Yorumu

Ertan Kuşçu¹

Type/Tür:

Theoretical Paper/Kuramsal Çalışma

Received/Geliş Tarihi: June 6/6 June 2017

Accepted/Kabul Tarihi: August 14/14 August 2017

Page numbers/Sayfa No: 287-303

Corresponding

Author/İletişimden Sorumlu

Yazar: ertan_milas@hotmail.com

This paper was checked for plagiarism using iThenticate during the preview process and before publication. / Bu çalışma ön inceleme sürecinde ve yayımlanmadan önce iThenticate yazılımı ile taranmıştır.

Copyright © 2017 by Cumhuriyet University, Faculty of Education. All rights reserved.

Öz

İnsanoğlu dünyaya gelir gelmez etrafında duyduğu sesleri ve sözcükleri zihnine kaydetmeye başlar. Belirli bir olgunluğa erişince edindiği bu öğeleri kullanarak isteklerini, duygularını ve düşüncelerini dile getirir, yani çevresiyle iletişim kurar. Bu bağlamda bir bireyin iletişim kurabilmesinin en etkili yolu, sözcük dağarcığının zenginliğinden geçer. Bu durum yabancı dil eğitimi içinde benzer bir biçimdedir. Eğitim kurumlarında önce öğretilecek yabancı dilin sesleri, sözcükleri ve yapısal özellikleri öğretilir, sonra öğrenenlerden edindikleri bilgilerden hareketle sözlü ya da yazılı üretimler yapmaları beklenir. Yabancı dil öğrenmenin en hızlı ve en etkili yolu, o dilin doğal çevresinde bulunmak ve o dilde iyi bir eğitim görmek olsa da yabancı dil ülkemizde eğitim kurumlarında, öğretmenler ve ders kitapları aracılığıyla öğretilmektedir. Bu nedenle, dil eğitiminin daha nitelikli olabilmesi için ders araç-gereçlerinin öğrenenlerin düzeylerine ve öğrenme ihtiyaçlarına göre hazırlanması gerekmektedir. Ayrıca eğitsel içerik görselli, renkli ve ilgi çekici bir biçimde tasarlanarak öğrenenlere sunulmalıdır. Ülkemizde Fransızca öğretim süreçleri incelendiğinde bu niteliklere göre hazırlanmış araç-gereçlere rastlamak neredeyse mümkün değildir. Bu çalışmada Fransa Ulusal Bilimsel Araştırma Merkezi'nce desteklenen, farklı alanlardan uzmanların Görsel-Anlambilimsel yoruma göre tasarladığı 200 sözcükten oluşan görselli sözcük öğretimi ve yazım kılavuzu (Ortographe Illustrée) tanıtılmıştır. Kılavuz; Fransızca öğrenme ve okuma güçlüğü çeken, hafızasını yitiren ve yazma yeteneğini kaybedenlere yeniden okuma ve yazmayı öğretmeyi, Fransızca öğrenenlere sözcük ve yazım kurallarını doğru bir biçimde edindirmeyi amaçlamaktadır. Kılavuzda görsellerle sunulan sözcükler, öğrenenlerin hem sözcük dağarcığını arttıracak, hem de sözcüklerin yazımını kolaylaştıracak biçimdedir. Sonuç olarak, bu tür çalışmaları teknolojik öğelerle destekleyerek ve elektronik ortama aktararak dil eğitimini daha eğlenceli ve zevkli bir nitelik kazandırmak gerekir.

Anahtar Sözcükler: Sözcük dağarcığı, görsel, görsel-anlambilimsel yorum, yazım kuralları.

¹ Yrd. Doç. Dr. Ertan Kuşçu, Pamukkale Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Fransız Dili ve Edebiyatı, Denizli/Türkiye

Assistant Professor Dr., Pamukkale University, Department of French Language and Literature Denizli/Turkey

e-mail: ertan_milas@hotmail.com

ORCID ID: orcid.org/0000-0001-9945-9943

Suggested APA Citation /Önerilen APA Atıf Biçimi:

Kuşçu, E. (2017). Sözcük Öğretimi üzerine değerlendirmeler ve Fransa Ulusal Bilimsel Araştırma Merkezi'nin (CNRS) görsel-anlambilimsel yorumu. *Cumhuriyet International Journal of Education*, 6(2), 288-303.

Vocabulary Instruction in French as a Foreign Language, and Visual-Semantics Method of French National Center for Scientific Research**Abstract**

Human beings begin to acquire mother language after birth. After a certain age, they can express their wishes, feelings and thoughts by using their mother language, so they communicate. The most effective way of communicating is vocabulary, both in mother and foreign language. In schools, the sounds, words and structural elements of a foreign language to be learnt are initially taught; afterwards, learners are expected to show competence in oral or written production. To do this, it is necessary to prepare high quality foreign language teaching materials. A higher quality book should be in a colorful and engaging format with instructive visuals, appropriate to the level of learners and their learning needs. This study is concerned with the introduction of a spelling guide "Ortographe Illustrée" and with the teaching of 200 illustrated words with a visual-semantic method, developed by experts from different areas and supported by the French National Centre for Science. This guide is aimed at teaching those individuals who have difficulties in learning to read in French, or who suffer from amnesia or who have lost their ability to write in French to learn how to read and write once again, and at teaching French learners reading and writing skills properly. These words which were presented in this guide are meant both to widen the extent of vocabulary of learners and to make it easier for them to spell words. Additionally, language teaching becomes more enjoyable if such studies are supported by technological elements.

Keywords: Vocabulary, illustrations, visual-semantic method, orthography.

Giriş

En ince ayrıntısına kadar değişik yetilerle ve becerilerle donatılmış olan insanoğlu yaşamı boyunca öğrenmek, öğretmek, kendini geliştirmek, konuşmak, anlamak, çevresini değiştirerek daha üstün, daha uygar bir yaşama ulaşmak için birçok uğraş vermiştir. Bu uzun, yorucu ve serüvenli süreçte bireyler, eğitim-öğretim etkinlikleri sayesinde yetilerini daha fazla geliştirmişler ve yaşamlarını sürdürebilmek için bu bilgileri kullanmışlardır. Benzer bir biçimde eğitim süreçlerinde edinilen birikimler ve tecrübeler, toplumların eğitim politikalarını biçimlendirmiştir. Öte yandan insanoğlu her dönem farklı dilleri konuşan toplumlarla iletişime girebilmek, ticaret yapabilmek, yabancı dillerdeki yayınları okuyabilmek, sosyal ve kültürel etkileşimlerde bulunabilmek için dil öğrenmeye/öğretmeye yönelmiştir. Yine bu süreçlerin daha etkili, daha nitelikli ve daha başarılı bir biçimde gerçekleşebilmesi için de birçok çalışma yapılmıştır.

Yabancı dil eğitiminin kökeni çok eskilere dayanır. Eski çağda Roma İmparatorluğu döneminde Latince ve Grekçe; Ortaçağda Arapça ve Latince; Yeniçağda Fransızca; günümüzde ise İngilizce en çok öğretilen/öğrenilen dillerdir (Demircan, 2005, s. 17). Yaşadığımız coğrafyada geçmişten günümüze öğretimi yapılan diller Arapça, Farsça, Fransızca, Almanca ve İngilizcedir. Aynı zamanda bu diller, ana dil Türkçenin sözcük katan dillerdir.

Ülkeler arası ticari ilişkiler, kültürel aktarımlar, eğitim projeleri, askeri adımlar, bilimsel etkinlikler, teknolojik gelişmeler ve turistik faaliyetler dil öğrenme ihtiyacını her geçen gün daha da çok arttırmaktadır. Bu bağlamda Avrupa ülkelerinde dil öğretimi Avrupa Konseyi, Modern Diller Bölümü'nün hazırladığı Ortak Çerçeve Programı'na göre gerçekleştirilmektedir. Ülkemizde de dil eğitiminde birlik sağlanabilmesi amacıyla bu program referans alınmakta, dil öğretim süreçleri bu programa göre planlanmakta ve yürütülmektedir.

Sözcük ve Sözcük Dağarcığı

Yabancı dil bilmenin sayısız yararı vardır. Humbolt (1836), Sapir (1949), Whorf (1956) bunu ana dilden örnek vererek şöyle aktarmaktadır: "İnsanın düşünme ve dünyayı algılama biçimi kendi ana dilinin yapısı ve anlatım olanaklarıyla sınırlıdır" (Demircan, 2005, s. 18). Bu çerçevede dünyayı daha iyi algılayabilmek, gelişmeleri daha yakından takip edebilmek ve bilimsel bilgilere daha hızlı ulaşabilmek için yabancı dil bilmek/öğrenmek/öğretmek zorunlu bir ihtiyaçtır.

Bireylerin yabancı dilde kendilerini ifade edebilmelerinde ve iletişim kurabilmelerinde sözcük ve sözcük dağarcığının önemi büyüktür. Alan yazında bu kavramlar şöyle tanımlanmaktadır. Buna göre sözcük: "Anlamlı ses ya da ses birliği. Sözcük, kavram ve düşünce arasında çok yakın bir ilişki bulunur. Sözcüğü oluşturan sesler söylendiği zaman akla hemen ilgili kavram gelir." (Hengirmen, 2009, s. 336). "Bir ya da birden çok sesbirimin oluşturduğu, yazıda iki boşluk arasında yer alan, çoğu kez anlamsal bir birim oluşturan, söylemde belli bir biçimsel birlik sunan, çeşitli dizimsel kullanımlarında biçimce ya hiç değişmeyen ya da bükünlerde olduğu gibi bir bölümüyle değişim gösteren eklemli ses ya da sesler öbeğidir." (Vardar, 2002, s. 181).

Sözcük dağarcığı: "bir dilin sözvarlığı denince, yalnızca, o dilin sözcüklerini değil, deyimlerin, kalıp sözlerin, kalıplaşmış sözlerin, atasözlerinin, terimlerin ve çeşitli anlatım kalıplarının oluşturduğu bütündür" (Aksan, 2007, s. 4).

Bir bireyin öğrendiği/edindiği ilk dil, anadilidir. Okul öncesi dönemde gerçekleşmeye başlayan bu süreç alan yazında şöyle anlatılmaktadır: "Dil gibi karmaşık bir sistem birey tarafından kendi kendine ve hızla geliştirilmektedir. Okul öncesi çocukların kelime haznesinde yer alan kelimelerin hem sayısı hem tür bakımından çeşitliliği oldukça fazladır. Altı yaşından itibaren çocuğun sahip olduğu dil, okulda belli program doğrultusunda geliştirilir. Çocuğun sahip olduğu dilin zenginleştirilmesinde kelime öğretiminin önemi oldukça fazladır." (Özbay, 2008, s. 31).

Öte yandan yabancı dil eğitimi zor ve zahmetli bir süreçtir. Bu süreçte sözcük dağarcığını geliştirebilmek için o dilin güncel kullanımı yanı sıra kültüründen, tarihinden, edebiyatından, sosyolojik yapısından, mutfağından, giyim kuşamından, folklorundan, kalıp sözlerinden ve toplumsal değerlerinden haberdar olmak gerekmektedir. Bunu gerçekleştirebilmenin en doğru ve en etkili yolu, o dilin konuşulduğu yerde yaşamak ve o dilde eğitim görmektir.

Sözcük Öğrenme/Öğretme Biçimleri

Rönesans döneminde pozitif bilimlerde birçok gelişme yaşanmış ve bu gelişmeler öğrenme/öğretme süreçlerini önemli ölçüde etkilemiştir. Bu dönemde öne çıkan ruhbilimsel çalışmalar dil eğitiminde belleğin önemli bir yeri olduğunu ortaya koymuş, zaman ve yer bakımından yakınlık, benzerlik, yineleme ve canlılık

düşünceleri arasındaki ilişkinin kurulmasını sağlayan çağrışımcılık (associationism) yorumunu ortaya çıkarmıştır.

Sweet (1899) ve Palmer'a (1917) göre çağrışımcılık, doğal ve dolaysız yabancı dil öğretim yöntemlerinin temelini oluşturur. Çağrışım genellikle benzerlik ya da karşıtlık yoluyla da gerçekleşir. Bu öğrenmeye göre, sözcük ve anlam öğretimi üç biçimde görülür. Bunlar:

- Yakın anlamlı sözcükler (métier, travail, profession, jobs, boulot, vb.)
- Karşıt anlamlı sözcükler (blanc: noir, beau: laid, ...)
- Bilinenlerle anlatım (Demircan, 2005, s. 108).

Çağrışımçı öğrenmede, bir sözcük ve onun çağrıştırdığı diğer sözcük, bir çağrışım çiftini meydana getirir (Demircan, 2005, s. 108; Slobin, 1971, s. 70;). Bu durumu Fransızcadan örneklemek gerekirse, "l'an; le jour; le matin; le soir" sözcüklerinin "l'année; la journée, la matinée, la soirée" sözcüklerini çağrıştırmaları verilebilir. Bu örnekler karşıt anlamlı, sesteş ve yakın sesletimli sözcükler içinde yapılabilir.

20. yy'ın ortalarına kadar dil eğitiminde dilbilgisi-çeviri yöntemi hâkim olmuştur. Bu yönetime göre yeni öğrenilen sözcükler, anlamlarıyla birlikte verilir. Daha sonraları ortaya çıkan düzvarım yöntemi, sözcük öğretiminde bazı yenilikleri de beraberinde getirmiştir. Sosyolog B. Malinowski'nin çalışmalarından etkilenen İngiliz dilbilimci J.R. Firth sözcük öğretiminde durumsal bağlam (Demircan, 2005, s. 108) kavramını öne sürmüştür ve bu yorumda bir sözcüğün anlamının söylendiği ortama ya da duruma göre ele alınması gerektiği vurgulanmıştır.

1970'lerdeki teknolojik gelişmeler ve dil öğretim yöntemlerinde yaşanan değişimler, sözcük öğretiminde yeni tekniklerin ortaya çıkmasına katkı sağlamıştır. Firth'in önerdiği durumsal bağlam yorumu, bu dönemde de geçerliliğini korumuş ve iletişim kurarken sözcüklerin bir bütün içerisinde anlam bütünlüğüyle öğrenilmesi gerektiği düşüncesi herkes tarafından benimsenmiştir (Demirel, 2004, s. 106).

Yabancı dilde yaratıcı düşünmeyi kolaylaştıran en önemli unsur, sözcük dağarcığıdır (Öner, 2001, s. 19). Başka bir deyişle yabancı bir dile hâkim olma ya da o dili etkili bir biçimde kullanabilmenin ilk şartı sözcük dağarcığını geliştirmektir.

Türkçe ve Fransızca sözcük görüntüleri, sesletimleri ve dilsel yapıları birbirinden oldukça farklıdır. İki dil arasındaki bu farklılıklar öğrenmeyi olumsuz etkileyebilmektedir. Sözcüğü, Fransızca sözcüklerin eril-dişil biçiminde ayrılması, tanımlayıcılar ve ön ad uyumları, Fransızca sözcük öğretimini zorlaştırmaktadır. Ayrıca Türk öğrenenler için Fransızca düşünme biçimleri, sözcüklerin biçimsel ve anlamsal özellikleri ve Fransızcanın yapısı öğrenmeyi zorlaştıran etmenlerden sadece birkaçıdır. Örneğin Fransızca başlangıç düzeyi yazma derslerinde sigara içmek eylemiyle ilgili bir tümce kurmak isteyen bir Türk öğrenen, ana dil Türkçenin etkisiyle "boire une cigarette" biçiminde yazdıkları görülmektedir.

Fransızca sözcük dağarcığı öğretimi üzerine yapılan çalışmalardan biri 1954 yılında C.R.E.D.I.F (*Centre de Recherche et d'Étude pour la Diffusion du Français*) tarafından yapılmıştır. Bu kurum, bir öğrencinin Fransızca konuşabilmek için ilk aşamada ihtiyacı olan sözcük sayısını 1475, ikinci aşamada ise 1609 adet olduğu ortaya koymuş ve bu ölçütlere göre "Un Niveau Seuil" adlı ders kitabı hazırlamıştır. Ülkemizde sözcük öğretimi üzerine yapılmış başka bir çalışmada okul türlerine, sınıfların donanımına, ders saatine, grupların niteliklerine, öğrenenlerin bireysel

farklılıklarına ve ilgilerine, öğrenme ihtiyaçlarına, dile yönelik tutumlarına ve öğrenenlerin yaş düzeylerine göre, bir ders saatinde öğrenilebilecek sözcük sayısı küçük yaş gruplarında ortalama 5-10, daha büyük yaş gruplarındaki öğrenciler için ortalama 20-30 sözcük (Demirel, 2004, s. 107) olduğu aktarılmıştır.

Macunová'nın (2007) da söylediği gibi yabancı dilde geniş bir sözcük dağarcığına sahip olmak hem iletişimi kolaylaştırmakta, hem de dilbilgisi açısından tümce yanlış olsa bile anlamın kolaylıkla tahmin edilebilmesine olanak sağlamaktadır. Benzer bir düşüncede Gough (2001) ne kadar çok sözcük bilirsek o kadar fazla iletişim kurabileceğimizi dile getirmiştir (aktaran Sarıgül, 2017, s. 92).

Sonuç olarak ana dilde ve yabancı dilde mükemmelleşmenin en önemli göstergelerinden biri, sözcük dağarcığıdır. Yabancı dil eğitim politikalarının, dil öğretim programlarının, yöntemlerinin ve kitaplarının temel amacı bunu mümkün kılmaktır

Dil eğitiminin temel amaçlarından biri de dört temel beceriyi geliştirmektir. Her beceri birbiriyle bağlantılıdır ve bu bağlantıyı sözcükler kurar. Çünkü bir dilde söylenileni anlamının, kendini ifade etmenin, konuşmanın ya da yazmanın ilk adımı sözcüklerdir. Aslında sözcük bilgisi sadece sözcüğün anlamını bilmek değil sesletimini, söz dizimi içindeki yerini ve anlamını da bilmek demektir (Altıkulaçoğlu, 2010, s. 39).

Micheal Lewis (1973), sözcük ve sözcük öbeklerinin öğrenenler ve öğretmenler için üretici bir kaynak olabileceğini söylerken, Pawley ve Syder (1986), bir tümceyi oluşturan sözcük ya da sözcük öbeklerinin aslında bellekte depolanmadan önce keşfedilerek öğrenilen anlamlı birimlerin parçaları olduğunu dile getirmişlerdir (aktaran Doğan, 2012, s. 425). Öte yandan sözcük öğretimi olumsuz bir biçimde etkileyebilecek noktalardan biri de, hedef dilde öğrenilen bir sözcüğün ana dilde ya da ana dilde öğrenilen bir sözcüğün hedef dilde karşılığının olmamasıdır.

Doksanlı yıllarda iletişimci yaklaşıma göre ülkemizde Fransızca öğreten yöntem kitapları temalarında kullanılan sözcükler, öğrenenlerin günlük yaşamda sıklıkla karşılaştığı ortak ilgi alanlarından (spor, sağlık, internet, seyahat, okul, sinema, vb.) seçilmiştir. Bu temalarda geçen sözcükler kitap içinde rol oyunları, kısa tiyatro gösterileri, doğaçlama etkinlikleri, grup çalışmaları, şiir okuma, şarkı söyleme gibi etkinliklerde anahtar sözcükler olmuştur. Öte yandan günümüz Fransızca öğretimi ders kitaplarında, bu etkinliklerin yanı sıra herkesin zevkle okuduğu, öğretici niteliği daha fazla olan şarkı, tekerleme, fıkra, karikatür gibi mizah öğeleri de sıklıkla yer edinmeye başlamıştır (Başkan, 2006, s. 110).

İletişimci yaklaşıma göre Türkiye'de yayınlanmış tüm Fransızca öğretimi ders kitapları (*Je Voyage en Français, Bonjour Le Français, Salut!*, vb) içerikleri üç ana başlıkta ele alınmıştır. Bunlar iletişimsel amaçlar, dilsel amaçlar ve sözcük öğretimidir. Aslında öğrenenlerin iletişim becerilerinin artması, onların sözcük dağarcıklarıyla doğrudan doğruya ilişkilidir. Çünkü bir dilde iletişim kurma, dilsel yapıların öğrenilmesiyle ve sözcüklerin kullanılmasıyla gerçekleşen bir durumdur. Bu kitapların içeriklerinde, öğrenenlerin sözcük dağarcıklarını geliştirmek amacıyla görseller yanı sıra sözcükler arası anlamsal bağıntıları gösteren (eş anlamlı, zıt anlamlı, şeffaf sözcükler, vb.) özelliklere de yer verildiği görülmektedir.

Bunun yanı sıra bu kitaplarda sözcük dağarcığını geliştirmeye yönelik başka yöntemlerde görülmektedir. Bunlar çekirdek, katmansal ve çağrışımsal yorumlardır

(Üstün, Aral ve Şahinbaş, 1997, s. 17). Katmansal yöntemde sözcükler jest, mimik, görsel ve işitsel öğelerle desteklenir ve bu dört öğenin en az iki tanesinin birleşimi gerekir (Bearne ve Wolstencroft, 2009, s. 2). Çağrışımsal yöntem ise sözcükler arası zaman, yer bakımından yakınlık, benzerlik ilişkilerinden yararlanarak sözcük öğretmeyi amaçlar (Demircan, 2005, s. 106). Çekirdek yöntemine göre sözcük öğretiminde o sözcüğün ilk ya da temel anlamı akla gelir. Öte yandan, *Je Voyage En Français 1-6* kitapları etkinliklerinde sözcük öğretiminin üç genel başlık altında toplandığı görülmektedir. Bunlar, gösterme çalışmaları, bağlamdan yararlanma ve sözlük kullanmadır.

Gösterme yoluyla sözcük öğretiminde gerçek nesnelere, fotoğraflara, resimlere, mimik ve jestlere, drama çalışmalarına başvurulur. Her yaş grubuna hitap eden en etkili öğretim biçimlerinden biridir. Fotoğraflar, grafikler, çizme resimler, şemalar, gazete ve bülten görselleri bu tekniğin malzemelerinden birkaçıdır. Bu araç-gereçler dışında sözcüğün tanımlık, eş ya da zıt anlamını vermek, sözcüğü tümce içinde kullanmak, bütün parça ilişkisine göre sözcüklerin anlamını bulmak, gerekirse ana dile başvurmak gösterme yoluyla sözcük öğretme kapsamına girmektedir.

Bağlanmadan yararlanma, bir sözcüğün anlamının söylendiği ortama göre değiştiğini öne süren bir yöntemdir. Bu yorumun temelinde İngiliz dilbilimci J.R. Firth önerdiği durumsal bağlam kavramı yatar. Bu yorumda öğrenenler, bağlamdan yararlanarak ve akıl yürüterek bilinmeyen sözcüklerin anlamını çıkarırlar.

Sözlük kullanma, bilinen ve sıklıkla kullanılan en eski sözcük öğrenme modelidir. Teknolojik olanaklar sayesinde kalın, büyük ve taşınması zor olan sözlükler, görsel ve işitsel yönden desteklenmiş uygulamalarla bilgisayarda, tabletlerde ve cep telefonlarında bile yer edinmeye başlamıştır.

Sözcük öğretiminde her sözcüğün üç çeşit anlam bağlantısı olduğu kabul edilir. Bunlardan birincisi, her sözcüğün kendi sınırları içerisinde çeşitli alt anlamlarının olduğu ve bu anlamlar arasında bağıntılar bulunduğu (Başkan, 2006, s. 112). Sözelimi, jouer: oynamak eylemi çekirdek anlamından çıkarak diğer sözcüklerle anlam ilişkisi içinde değişik anlamlara bürünür ve öğrenenlerin karşısına “jouer du saz: saz çalmak, jouer aux cartes: kâğıt oynamak, jouer au ballon: top oynamak, jouer un role: rol almak, yapmak” biçiminde çıkar. Bu sözcük öbeklerindeki jouer eylemin ortak noktası, bir nesnenin uzam içerisindeki hareketini anlatmasıdır. İkinci anlam bağıntısı: Bir sözcük ile cümle içinde bu sözcüğün yerini alabilecek aynı öbektan öbür sözcüklerle olan bağlantıdır. (Başkan, 2006, s. 112). Örneğin, Fransızca dire eylemiyle birlikte, prédire: önceden söylemek, contredire: tersini söylemek, inkâr etmek, interdire: yasaklamak, dédire: reddetmek, onaylamamak, maudire: lanet etmek, sözcükleriyle birlikte verilirse dire: söylemek” eylemi daha doğru biçimde öğrenilebilir. Üçüncü anlam bağıntısı: “anlam alanı denilen kavramı ilgilendirmektedir. Buna göre sözcükler, bir dildeki alfabe sırasına göre değil anlamları arasındaki yakınlıklara göre, öbeklere göre ayrılmalı ve sıraya konulmalıdır. (Başkan, 2006, s. 113). Sözelimi, okul günlüğü temalı bir okuma etkinliğinde geçen la classe: sınıf, la table: masa, le crayon: kurşun kalem, le livre: kitap, la craie: tebeşir, vb. gibi sözcükler bir anlam alanı oluşturur ve birlikte öğretildiğinde öğrenenin zihninde bir bütünlük içinde daha kolay hatırlanır. Bu aşamada öğrenenlerin yaş, ilgi, ihtiyaç ve dil düzeylerine dikkat edilmeli, gereksiz ve aşırı sözcük kullanımından kaçınılmalıdır.

Yabancı dil Fransızca öğretiminde sözcüklerin görüntüsel ve sesletimsel yakınlıkları sözcük öğretimini olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Örneğin, adapter: uyarlamak, adopter: benimsemek eylemleri hem görüntüsel hem de sesletimsel olarak birbirine çok benzemekte, vers: -e doğru, vert: yeşil, le verre: bardak; le maire: belediye başkanı, la mer: deniz, la mère: anne sözcükleri benzer bir biçimde söylenmektedir. Bu tür sözcüklerin öğretiminde görsellere başvurmak, aynı zamanda ve uzamda öğretmek doğru bir yaklaşım olacaktır.

Alan yazında sözcük dağarcığı üzerine yapılmış çalışmalardan birinde, öğrenenlerin iki türlü sözcük dağarcığına sahip olduğu ortaya konulmuştur. Birincisi, etkin veya aktif sözcük dağarcığı; insanların günlük hayatta kullandığı sözcüklerden oluşmakta, ikincisi, edilgin veya pasif sözcük dağarcığı; insanların anlamını bildiği ama kullanmadığı sözcük gruplarıdır (Güleryüz 2002, s. 13). Göğüş (1978), sözcük dağarcığı üzerine 1958'de Amerika'da yapılmış deneysel çalışmalardan birini şöyle aktarmıştır. Altı yaş grubu çocuklarda etkin söz dağarcığı 2600, edilgin söz dağarcığı 14700; 10 yaş grubunda etkin sözcük dağarcığı 5500 iken, edilgin sözcük dağarcığı 34300; 14 yaş grubunda ise etkin sözcük dağarcığı 8500, edilgin sözcük dağarcığı 62500 olarak ifade edilmiştir (aktaran Karatay, 2007, s. 145). Bu veriler, çocukların edilgin sözcük dağarcığının, etkin sözcük dağarcığından daha baskın olduğu ortaya koymaktadır.

2009 yılında ABD'de insanların zihninde işlenen günlük bilgi akışını ve sözcük girdisini belirlemeyi amaçlayan "Report on American consumers" adlı raporda, günlük yaşamda bellekte yer edinen sözcük ve bilgilerin % 41'ini televizyondan, % 27'sini bilgisayardan, % 11'ini radyodan, % 9'unu basılı ürünlerden, çok azını telefon, müzik ve bilgisayar oyunlardan (akt. Güney ve Aytan, 2014, s. 3) edinildiği aktarılmıştır.

Nation ve Waring (1997) ana dili İngilizce olan 5 yaşındaki çocukların ortalama 4000-5000 sözcük bildiklerini söylemiş ve anaokuluna giden bir çocuğun bu sayıya 1000 sözcük eklediğini aktarmıştır. Nation (2001) başka bir çalışmada İngilizceyi yabancı dil olarak öğrenen çocukların yılda ortalama 500 sözcük öğrendiklerini dile getirerek (aktaran Daloğlu, 2003, s. 133) sözcük dağarcıklarını arttırdıklarını ifade etmiştir.

Carter ve McCarthy (1988), Coady ve Huckin (1997), Schmidt ve Meara (1997), Singleton (1999) ve Coady (2000) yabancı dil öğretiminde işlevsel sözcük bilgisinin geliştirilmesinin önemine değinmişler ve öğrenenlerin dilsel gelişimlerinin, dilbilgisi ve sözcük öğretimine bağlı olduğunun altını çizmişlerdir (aktaran Daloğlu, 2003, s. 133).

Öğrenenlerin sözcük dağarcığını arttırmada başka bir yöntemde türetmedir. Belirli bir olgunluğa ve dil düzeyine ulaşan öğrenciler, sözcük türetme yöntemlerinin farkına vararak sözcük dağarcıklarını geliştirebilirler. Sözelimi, bildikleri sözcüklere ön ek ya da son ekler ekleyerek yeni yeni isimler, eylemler, zarflar ve ön adlar türetilebilirler, akıl yürütmeye bu sözcüklerin anlamlarını kolaylıkla öğrenilebilirler. Böylece öğrenenler sözcükleri ve dilin yapısını daha iyi tanırlar, sözcük dağarcıklarını geliştirirler ve öğrendikleri yabancı dilde sözlü ya da yazılı üretim yaparlar.

1980'lerde birikim dilbilimi (corpus linguistics) çalışmaları sözcük öğretimine önemli ölçüde katkı sağlamıştır. John Sinclair'ın pedagojik odaklı sözlüksel bilgisayar (COBUILD) projesi bu dönemde hayata geçirilmiştir. Bu proje, İngilizce öğrenenlere

gerçek iletişim ortamlarında karşılaşılabilecekleri olası durumlarda kullanılan sözcükleri teknolojik araçlarla öğretmeyi amaçlamıştır (Doğan, 2012, s. 425).

Sonuç olarak, sözcük öğrenme/öğretme/edinme yöntemleri farklı farklı olsa da amaçları aynıdır. Bu çerçevede ülkemizdeki yabancı dil sınıflarında sözcük öğretiminde izlenen ortak yollar şöyle sıralanabilir:

- Sözcük öğretirken gerçek nesnelere ya da numuneler gösterilmelidir,
- Sözcük öğretirken jest ve mimiklere de başvurulmalıdır,
- Açıklamalar mümkün olduğunca yabancı dilde yapılmalıdır, öğrenmeyi kolaylaştırmak için eş anlam, zıt anlam, yakın anlam, türetme yoluyla sözcükleri anımsatma, vb)
- Sözcüklerin anlamını okudukları ya da duydukları bir metinden çıkarmaları sağlanmalıdır,
- Sözcük öğretirken görsel araçlar kullanılmalıdır (dergi, gazete, resim, poster, afiş, çizgi resimler, vb.) (Demirel, 2004, s. 107)

Görsellerle Sözcük Öğretimi

Görseller, ders kitaplarının en eğlenceli, en ilgi çekici ve en öğretici öğelerindendir. Bu durum yabancı dil öğretimi ders kitapları için daha da önemlidir. Çünkü metnin, diyalogun ya da sözcüğün içeriği hakkında öğrenenlere bilgi verir, onların derse ilgisini çeker ve onları motive eder. Bu bağlamda görseller, hem öğrenmenin kalıcı olmasını sağlar, hem de diyalog ya da metinlere açıklayıcı, tamamlayıcı bir nitelikler kazandırır.

Öte yandan ders kitapları, öğrenenlerin her daim başvuru kaynağıdır. Bu nedenle içerik, öğrenenlerin yaş, dil ve ilgi düzeylerine göre tasarlanmalıdır. Yani eğitsel içerik bilimsel, kültürel ve dilsel açıdan her ne kadar iyi hazırlanırsa hazırlansın, öğrenenle kitap arasındaki iletişimi sağlayan görsel öğeler eksik olduğunda amaçlanan kazanımlar edinilemez (Doyran, 2003, s. 37). Sonuç olarak yabancı dil eğitiminde görsellerin önemi ve yararları saymakla bitmez ve en yalın biçimiyle görseller kitaba canlılık, akıcılık ve ilgi çekicilik katar, sözcüklerin daha kolay öğrenilmesine yardımcı olur, öğretmenin işini kolaylaştırır, sözcüklerin akılda daha kalıcı olmasına katkı sağlar.

Sözcük öğretiminin daha verimli bir biçimde gerçekleştirilebilmesi için sözcük ya da tümcelerin görsellerle sistemli biçimde düzenlenerek ikonografik bir sistem içerisinde öğrenene sunulması gerekir. Aslında bu düşüncenin temelinde Piaget'nin birbirini izleyen ve dört dönem olarak belirlediği, Bruner'in ise üç evrede incelediği zihinsel gelişim kuramı gelir. Bruner, bu durumu "enaktif düşünme evresi, ikonik düşünme evresi ve simgesel düşünme evresi" (Köksal, 2004, s. 106) olarak ifade etmiş ve görsellerin bu üç zihinsel evreye göre tasarlanması gerektiğini söylemiştir. Ayrıca, Piaget ve Bruner'e göre gerek sözcükleri gerek tümceleri açıklamak için tasarlanan görseller, öğrencinin zihinsel gelişimini destekleyecek bir düzende sıralanmalıdır.

Piaget ve Bruner dışında, Nichol'da ders kitaplarında kullanılacak görsellerin iki boyutu olması gerektiğini öne sürmüştür. O'na göre, yapıları ve sözcükleri görselleştirerek sunmak, öğrenenlerin bakış açılarını ve kendilerini ifade etme becerilerini geliştirir. Nichol bunu, ikonik sunum olarak adlandırmıştır. İkincisi ise, öğrenenlerinin bilgi ve anlayışlarını geliştirmek için görsel kaynaklar üzerine

çalışmalar yapmak gerektiğidir (aktaran Köksal, 2004, s. 107). Öte yandan, Nolen ve Goetz’de sözcük öğretiminde görselleri üç biçimde sınıflandırmıştır. Bunlar; “süsleyici resimler, açıklayıcı resimler ve metni tamamlayıcı resimlerdir” (Akgün, İrfaner, Taşcıoğlu ve Tura, 1962, s. 143; Köksal, 2004, s. 107).

Süsleyici resimler, sözcüğü ya da konuyu açıklamaz. Bunun yerine, sözcüğün ya da konunun simgesel yönünü ele alır. Öğrenenler sözcüklerle, metinlerle, şarkılarla, şiirlerle vb. etkinliklerle birlikte sunulan görsel(ler) sayesinde düşsel güçlerini geliştirirler, konuların içeriğini daha iyi bir biçimde öğrenirler (Köksal, 2004, s. 107). Görseller çoğunlukla hikâyelerin bir anını ya da belirli bir sürecini anlatır. Süsleyici resimler ders kitaplarından çok, kütüphane kitaplarında bulunur. Ayrıca, bu tür resimlerin yabancı dil ders kitaplarındaki yerinin, sanatsal değerinin ve öğrencilerin hayal güçlerini harekete geçirme bakımından oldukça önemlidir. (Akgün vd., 1962, s. 145).

Açıklayıcı resimler, okuma parçalarında geçen sözcükleri açıklayan resimlerdir. Metinleri açıklayıcı özellikleri vardır ve anlam çözücü resimler olarak da bilinirler (Akgün vd., 1962, s. 145; Köksal, 2004, s. 107). Sözelimi, sigaranın zararlarını anlatan tümce ya da metinlere eşlik eden görseller bu grupta yer alır. Koşan, yürüyen, düşen ya da dans eden biri açıklayıcı resimlerle kolayca anlatılabilir.

Metni tamamlayıcı resimler, öğrenenlerin ilk kez öğrenecek oldukları bir konuyu, bir temayı, bir başlığı veya bir sözcüğü açıklamada kullanılan görsellerdir. Bu tür resimler, öğrenenlerin tecrübelerini arttırırken hiç bilmedikleri durumları da öğrenmelerine yardım eder. Sözelimi, ilkçağı konu alan bir okuma parçasında bazı nesnelere anlatırken bu resimlere başvurulabilir. Dolayısıyla bu tür resimler sayesinde bir metin daha çekici, daha kolay ve daha anlamlı hale getirilebilir. Böylece görseller okuma parçalarını, öğrenenin ilgisini çekecek ve arttıracak biçimde süsler (Akgün vd., 1962, s. 145; Köksal, 2004, s. 108-109).

Türkiye’deki çalışmalar dışında Fransa’da da yazım kuralları ve sözcük öğretimi/öğrenimi konusunda çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmalardan bazılarında Fransa Ulusal Bilimsel Araştırma Merkezi’nin (CNRS) katkısı vardır. 1939’da kurulan Fransa Ulusal Bilimsel Araştırma Merkezi, Milli Eğitim Bakanlığı ve Yüksek Öğretim ve Araştırma Bakanlığı bünyesinde bilimsel ve teknolojik araştırmalar yapan bir kamu araştırma kurumudur. Yaklaşık olarak 3,5 milyar avro bütçesi ve 30 bin civarında çalışanıyla, 10 enstitüsü bulunmaktadır. Kurumun amacı, bilgi üretmek ve bu bilgiyi toplumun hizmetine sunmaktır (CNRS, 2017).

Araştırma Merkezi’nin katkısıyla çeşitli alanlardan uzmanlar (Fransa Ulusal Bilimsel Araştırma Merkezi araştırma müdürü, konuşma tedavisi uzmanı ve nöropsikolog Sylviane Valdois; konuşma tedavisi uzmanı ve nöroklirik dersleri öğretmeni Marie-Pierre de Partz; nöropsikoloji profesörü Xavier Seron; çizim/grafik tasarım uzmanı Michel Hulin) tarafından görsel-anlambilimsel (visuo-sémantique) yönteme göre 200 sözcükten oluşan Görselli Yazım Kılavuzu (Ortographe Illustrée) hem sözcük hem de yazım kurallarını öğreten materyallerdir.

Bu kılavuzun içeriğinde yer alan 200 sözcük, öğrenenlerin güncel yaşamda sıklıkla kullandığı ve yazarken sorunlar yaşadığı sözcüklerdir. Hem tıp alanında hem de yabancı dil eğitimi alanında kullanılmaktadır. Tıp alanında özellikle hafızasını yitirmiş bireylerin tedavisinde kullanılmaktadır. Eğitim alanında da Fransızca öğrenme ve okuma güçlüğü çeken bireylere doğru yazma yeteneğini

(dysortographique) kazandırmak, Fransızca'yı yabancı dil olarak (birinci ya da ikinci) olarak öğrenenlerin sözcük dağarcığını geliştirmek için kullanılmaktadır.

İlk olarak 1992'de Partz, Seron ve Linden tarafından sarsıntı sonucunda beyni hasar gören ve hafızasını yitiren bir yetişkinin tedavisinde uygulanmıştır. Hastaya bu sözcükler gösterilmiş ve ardından tekrarlar yaptırılmış, sonra sözcükleri (görselli yazı biçiminde) yazmaları istenmiştir. Daha sonraki süreçlerde dikte alıştırmalarına geçilerek sözcüklerin yazımı tekrar öğretilmiştir (Valdois, De Partz, Seron ve Hulin, 2003, s. 3).

Okuma ve yazma etkinliklerinde Fransızca yazım kuralları tam olarak uygulayamamak birçok öğrenen için can sıkıcı bir durumdur. Yani Fransızcanın sesletimi ve bunun yazıya aktarımı öğrenenlerin her zaman sorun yaşadıkları konulardandır. Örneğin, C sesi bazı sözcüklerde K, le camion: [kamjõ]; le crayon: [kʁɛjõ] biçiminde okunurken, bazı sözcüklerde S, cinq: [sɛk]; le cirque: [sɪrk] biçiminde okunmaktadır. Bu durum öğrenenlerin sözcükleri yanlış okumalarına ve yazmalarına sebep olmaktadır.

Fransızca aksanlar, yan yana gelen sesli ya da sessiz harfler öğrenenlerin en çok zorlandığı diğer öğelerdendir. Örneğin, Fransızca ölçek ve merdiven anlamlarına gelen l'échelle: [e.ʃɛl] sözcüğü, öğrenenlerin yazımında en çok hata zorlandıkları sözcüklerdendir ve çoğunlukla bu sözcüğü tek "l" sesiyle yazmaktadırlar.

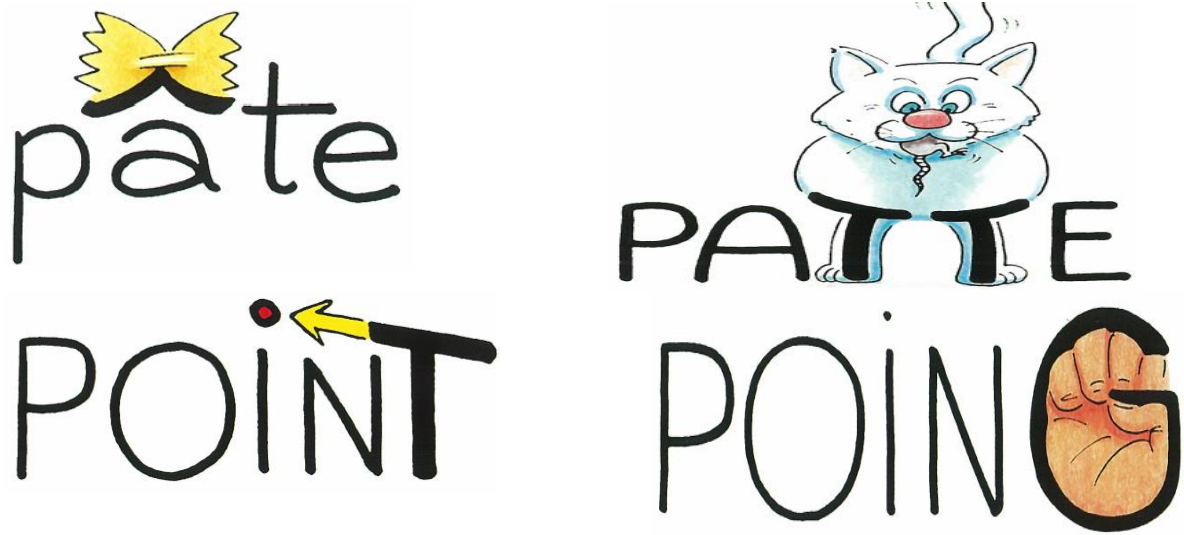
Benzer bir biçimde Fransızcanın yazımını zorlaştıran başka bir konu da eşsesli sözcüklerdir. Kılavuzda sesletimi aynı olan (tanımlığıyla birlikte) kova: leseau:[so]; atlama: le saut:[so]; mühür: le sceau:[so]; aptal: le sot:[so] fakat farklı anlamlara sahip olan bu sözcüklere de yer verilmiştir. Yine, Fransızca kraliçe: la reine: [ʁɛn] ve ren geyiği: le renne: [ʁɛn] sözcüklerinin sesletimleri aynı (tanımlıkları farklı) ve yazımları birbirine yakındır. (Şekil 1) Bu tür sözcükler metin, diyalog ya da tümce içerisinde okunduğunda durumsal bağlam yorumu çerçevesinde kolaylıkla anlaşılabilen fakat Fransızca öğrenmeye yeni başlayanlar için dikte/yazma etkinliklerinde çoğunlukla yanlış biçimde yazılabilmektedir. Bu kılavuz sayesinde öğrenenler bu sözcükleri ve onların yazımlarını kolaylıkla öğrenirler.

Şekil 1. « La reine » ve « Le renne » sözcüklerinin görsellerle yazımı (Valdois vd., 2003, s. 149-150).

Öte yandan Fransızca da sözcükler tanımlayıcısıyla birlikte öğrenildiğinde her ne kadar sesletimi ya da yazımı benzese bile bu tür sözcüklerin karıştırılma olasılığı daha düşüktür. Bu nedenle isimleri öğrenirken/öğretirken tanımlayıcısıyla birlikte öğrenmek/öğretmek en doğru yöntem olacaktır.

Yazımı sıklıkla karıştırılan sözcük ikililerinden birkaçı, Görselli Yazım Kılavuzunda şöyle yer almaktadır. La p te: [pat] (hamur iŐi, makarna) ve la patte: [pat] (pençe, ayak): le point: [pwε] (nokta) ve le poing: [pwε] (yumruk) (Şekil 2).

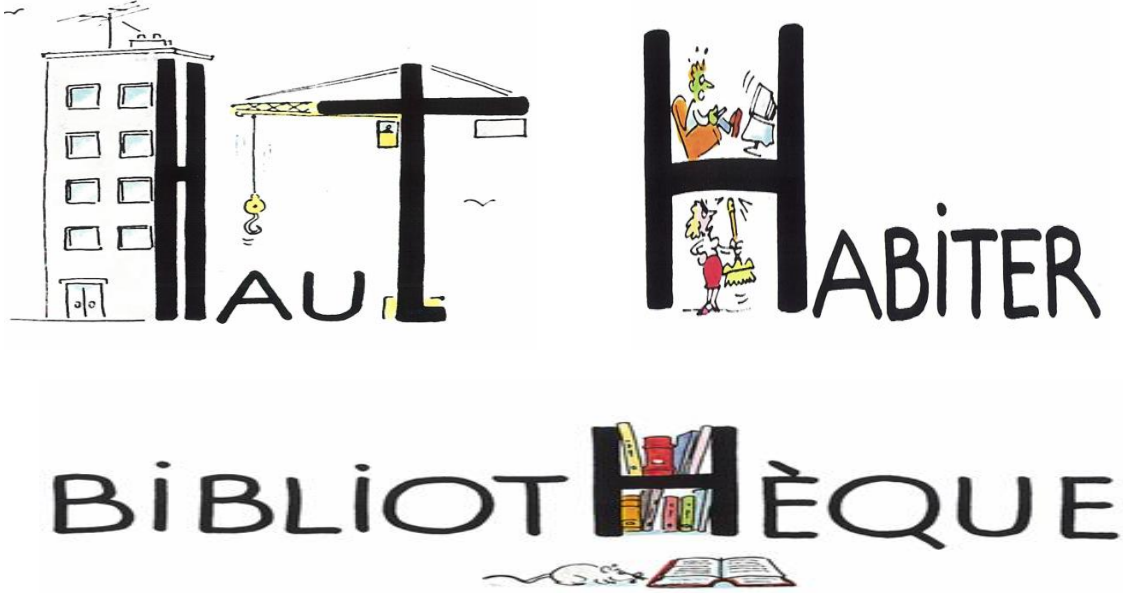
Şekil 2. "la p te;la patte" ve "le point;le poing" sözcüklerinin görsellerle yazımı (Valdois vd., 2003, s. 128-139).

Bu sözcüklerin anlamlarıyla iliŐkili bir görüntüyle sunulmaları doğru biçimde  renilmelerine ve akılda kalıcı olmalarına yardımcı olacaktır. Sözcüklere eşlik eden tüm görseller renkli, eğlenceli, albenili ve basit çizimlerle Őeyle gösterilmektedir (Şekil 3).

Şekil 3. Sözcüklerin görsellerle yazımına örnekler (Valdois vd., 2003, s. 66-192).

Yabancı dil eğitiminde sözcük öğrenmek/öğretmek için birçok yöntem denemek gerekir. Kılavuzda, okunmayan h" sesi ile ilgili sözcüklere de yer verilmiştir. Bu sözcükler "yüksek: haut:[o], haute:[ot] ; ikamet etmek: habiter:[abite]; kütüphane: la bibliothèque:[biblijoték]" görsellerle aşağıdaki gibi yazılmıştır (Şekil 4).

Şekil 4. "Haut,e; habiter; bibliothèque" sözcüklerinin görsellerle gösterimi (Valdois ve diğ., 2003, s. 24-87).

İletişim kurma becerisi, sözcük bilgisi ve dilsel yapıların edinilmesiyle doğrudan ilişkilidir. Bu bağlamda Görselli Yazım Kılavuzu, hem sözcük hem de yazım kurallarının öğretimi için örnek bir materyaldir ve Avrupa Konseyi Ortak Başvuru Metni dil düzeyleri kaynak alınarak öğrenenlerin ilgi, yaş ve dil düzeylerine göre bu tür tematik materyallerin hazırlanması gerekir. Ayrıca Görsel-Anlambilimsel yöntem, sözcükleri ve bu sözcüklerin yazımını görsellerle öğrettiği için öğrenenlerin mekanik sözcük tekrarı yapmalarını önemli ölçüde azaltır. Sonuç olarak, bu tür materyaller teknolojik yönlerden daha da geliştirilerek öğrenenlere sunulursa yabancı dil eğitimi daha eğlenceli, daha zevkli ve daha kalıcı bir biçimde gerçekleşir.

Sonuç

Yabancı dil öğretiminde eğitim materyallerinin hazırlanması bir derginin, bir gazetenin ya da bir ansiklopedinin hazırlanmasından hem daha zor, hem daha karmaşıktır. Çünkü bu kaynaklar öğrenenlerin yaş, ilgi, dil düzeylerine ve öğrenme hedeflerine göre birçok alandan uzmanın görüşü ve dokunuşu çerçevesinde özenle hazırlanmalıdır. Çünkü bir öğrenen, bir kitabı eline aldığı anda ilk baktığı o kitabın görselleri, karikatürleri, kapağı, tabloları ve kâğıdın kalitesi gibi öğelerdir. Bu durum öğrenenlerin kitaba ve derse yönelik tutumlarını önemli ölçüde etkiler.

Yabancı dil eğitimi alan yazınında sözcük öğretiminin önemli bir yeri vardır. Bu durum ders kitaplarında değişik biçimlerde gözlemlenmektedir. Bazen bir okul günü, bazen bir piknik, bazen müze ziyareti, bazen de ulaşım araçları gibi tematik etkinliklerle sözcük öğretimi gerçekleştirilmektedir. Görselli Yazım Kılavuzunda tüm

bu alanlardan seçilen sözcüklerin görsellerle öğretilmesi amaçlanmıştır. Öte yandan görsellerle sözcük öğretmek, yabancı dil eğitiminde yeni bir durum olmamakla birlikte her yaklaşımda ya da her yöntemde değişik biçimlerde görülmektedir. Görselli Yazım Kılavuzunda karikatürize edilen sözcükler öğrenenlerin zihninde kolaylıkla yer edinebilecek niteliktedir. Aslına sözcüklerin öğrenilmesi ve akılda kalıcı olması onların ilk olarak nasıl öğrenildiğiyle ilişkilidir. Çünkü okuma parçasında ya da diyalogda geçen bir sözcüğün anlamı sözlükten bakıldığında akılda daha az kalıcı olmaktadır, aynı sözcüğün görsellerle sunulduğunda akılda daha kalıcı olmaktadır.

Sonuç olarak görsellerle sözcük öğretmek, öğrenenlerin yabancı dili daha zevkli, daha kalıcı ve daha eğlenceli biçimde öğrenmelerine yardımcı olur. Hatta her daim hatırlanacaklar ve yazımları daha kolay olacaktır. Bu konuda Fransa Ulusal Bilimsel Araştırma Merkezi (CNRS) ve diğer alan uzmanlarının görsel-anlambilimsel (visuo-sémantique) yönetime göre hazırlamış olduğu 200 sözcükten oluşan Görselli Yazım Kılavuzu sözcük ve yazım kuralları öğretiminin en güzel örneklerinden biridir. Görselli, renkli, sesletimli, öğretici ve albenili biçimde hazırlanan bu tür materyallerin sayısı arttırılmalı, sözcük öğretiminde öğrenen odaklı yeni yeni yorumlar geliştirilmeli ve denenmelidir.

Kaynakça

- Akgün, A., İrfaner, F., Taşçıoğlu, R. ve Tura, S. (1962). *Eğitim malzemelerini hazırlamada yazarın el kitabı*. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- Aksan, D. (2007). *Her yönüyle dil ana çizgileriyle dilbilim*. Ankara: TDK Yayınları.
- Altıkulaçoğlu, S. (2010). Yabancı dil sınıflarında eşdizimli sözcük öğretimi ve anadilin rolü. *Dil Dergisi*, 148, 37-52.
- Bearne, E., & Wolstencroft, H. (2009). *Visual approaches to teaching writing: Multimodal literacy*. 5-11. Los Angeles, Singapore, Washington DC: Sage Publications.
- Daloğlu, A. (2003). *Yabancı dil eğitiminde yeni yöntemler ve yaklaşımlar*. İ. Erdoğan (Ed.), *Türk Eğitim Sistemi'nde Yabancı Dil Eğitimi ve Kalite Arayışları sempozyumu bildiriler kitabı* (ss. 131-138). İstanbul: Özyurt Matbaacılık.
- Demircan, Ö. (2005). *Yabancı-dil öğretim yöntemleri*. İstanbul: Der Yayınları.
- Demirel, Ö. (2004). *Yabancı dil öğretimi*. (2. bs). Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Doğan, C. (2012). *Sistemik yabancı dil öğretim yaklaşımı ve yöntemleri*. (1. Bs.). İstanbul: Ensar Neşriyat.
- Doyran, Y. (2003). *Ders kitaplarının tasarım ve resimleme sorunları*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Güleryüz, H. (2002). *Yaratıcı çocuk edebiyatı*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Hengirmen, M. (2009). *Dilbilgisi ve dilbilim terimleri sözlüğü*. (3. bs.). Ankara: Engin Yayınevi.
- Güney, N., & Aytan, T., (2014). Aktif kelime hazinesini geliştirmeye yönelik bir etkinlik önerisi: Tabu. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2(5), 617-628.
- Karatay, H. (2007). Kelime öğretimi, *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27(1), 141-153.
- Köksal, H. (2003). *Ders kitaplarında görsel materyaller*. Leyla Küçükahmet (Ed.), *Konu Alanı Ders Kitabı İnceleme Kılavuzu*. 106-114. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Öner, N. (2001). *Yabancı dilde eğitim: Tartışmalar, dil ve düşünce*. (Sempozyum Bildirileri). Türk Yurdu Yayınları. Ankara: Gökçe Ofset.
- Özbay, M. (2008). *Türkçe öğretimi kaynakçası* Ankara: Öncü Kitap.

- Report. (2009). *Report on American consumers*, San Diego: Global Information Industry Center. University of California.
- Sarıgül, E. (2017). Yabancı dil öğretiminde sözcük öğretimi ve öğrenimi sürecine genel bir bakış, *The Journal of Academic Social Science Studies*, 54. 91-104. Doi Number: <http://dx.doi.org/10.9761/JASSS6940>
- Slobin, D. J. (1971). *Psycholinguistics*. (2. bs.). Glenview: III Scott, Foresman.
- Üstün O., Aral Ü., & Şahinbaş H. (1997). *Je voyage en français 4*. Öğretmen kitabı. (1. Baskı) İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Vardar, B. (2002), *Açıklamalı dilbilim terimleri sözlüğü*, 1. Baskı. İstanbul: Multilingual.
- Valdois S., De Partz M.-P., Seron X., & Hulin M. (2003). *Orthographe Illustrée*. Paris: Ortho-Editions.
- Le Centre National de la Recherche Scientifique (CNRS). Présentation. Erişim adresi: <http://www.cnrs.fr/>

Summary

Nowadays, there are many studies on foreign language teaching and learning in the globalizing world. One of them is about the teaching and learning materials; namely, course books. Their targets are to facilitate language instruction, but the preparation of foreign language teaching or learning materials is more difficult and more complicated than the preparation of a magazine, a book or an encyclopaedia. This is because due to the target group and the learning objectives, course books should be prepared more carefully and effectively and be more instructive. Therefore, while preparing foreign language course books, opinions of many experts, such as teachers, painters, psychologists or printmakers are taken into account. In fact, when a learner picked out a foreign language course book, he firstly looks at its visuals elements, such as pictures, charts, tables, colours and its cover quality. As a result, these items have a positive impact on them. Moreover, these items set up the relation between the book and learners.

Vocabulary is one of the first and the most important step in language learning and teaching. This paper aims to show the methods used for vocabulary instruction from the past to the present. One of the most ancient key strategies to teach a new word is the use of "definition" of the word. Defining the meaning of a new word in the foreign language may be very handy; sometimes learners can more easily guess these words' meaning from the context. Again, they frequently refer to dictionaries.

The use of "realia" is a different method frequently used in almost all areas of education for the purpose of teaching foreign vocabulary. Real objects or their models are used effectively for illustrating the meaning of a new word. Teachers can utilize realia to strengthen learner's associations between words for everyday objects and the objects themselves.

The "context of situation" proposed by Firth ranks high among the most popular methods of vocabulary teaching. When learners hear or read a dialogue or text, they can easily guess the meaning of an unknown word from the wider context because the context makes the situation clearer. This in turn helps make clear the meaning of the new word far more quickly. This practice saves time and develops an intensive reading habit and better comprehension.

It is also possible to teach vocabulary effectively by establishing comparisons between the “antonyms” and the “synonyms”. If possible, the teacher tells his/her students the synonyms and antonyms of the new words in the text. This ensures that the meaning of the word can be easily comprehended. This helps the learners to understand the different layers of meaning of a word. As a result, synonyms and antonyms help to enrich a learner's vocabulary and provide alternative words instantly.

The use of “pictures” is a highly successful method for teaching vocabulary. Pictures of many types and colours can be used successfully to show the meaning of words and sentences in class activities. Handmade pictures or photos can also be used as there is no need to be very artistic, but they must be prepared according to the learners' language level and age. Drawings can also be used to explain the meaning of things, actions, qualities, and relations.

Foreign language vocabulary can also be taught in a playful manner with the “dramatization” of the words. This method can be practiced comfortably by the teacher in the class. Many words and situations can be dramatized or demonstrated. There are different kinds of methods for practicing new words, such as word association and playing games. As a result, various methods have been applied to word teaching in each term and these methods aimed to teach words according to learners' age, interest, language levels and learning needs.

In France, there are some institutions that contribute to instruction in French as a foreign language. One of them is “French National Center for Scientific Research”. Sylviane Valdois (speech therapist, neuropsychologist and director of research at this institution) and her team prepared a book named “Ortographe Illustrée”, published by OrthoEdition. This book offers 200 illustrated words in color (70 homophones of them) with drawings incorporated to allow the learners to memorize the use of spelling words as visual-semantic method. It also teaches illustrated spelling and to help memorize commonly confused spellings. The contents of this book were chosen from the words frequently used in daily life. Also, it is used in the medical field. In particular, it was firstly prepared for the individual who has lost his memory and to reteach the spelling of these words, has a learning disability (dysorthographie, dyslexie) and wants to learn French as a foreign language.

French is not one of those languages whose words can be pronounced as they are written. For this reason, French learners in Turkey have several difficulties in writing and reading. Furthermore, a French word can be variously intonated according to a couple of criteria: These include accents too (e.g., cédille ç, accent aigu é, accent circonflexe ê, accent grave è, accent tréma ë), “h” (aspiré and muet) as the unpronounced sound and final consonants. French accent markers can completely change the pronunciation of a word. The same letter in two different words can be pronounced differently and this makes both reading and writing difficult. With it, a typical Turkish learner would usually forget that he or she should not pronounce the initial “h” of the word “homme” and pronounces it as [ɔm]. Similarly, a Turkish learner would frequently leave out one of the two “l”s while writing out the word “échelle” because it is pronounced with one “l” only in daily speech.

This book helps learners develop particular strategies by providing specific examples. For example, some illustrations are used to work with homonyms. This is

the case with the words "la reine [ʁɛn]: queen" and "le renne [ʁɛn]: reindeer". Illustrations can also help teach the meanings of certain words. Also, all these words are the words that learners often need to use in their daily lives.

With the visuo-semantic approach, spelling and vocabulary have become a moment of pleasure in the classroom. After a short time of a work in visual-semantics "Ortographie Illustrée", learners' visual memory of words is more powerful and a learner must see an average of several times a word to record it orthographically.

With the visual-semantic approach, learner enormously reduces the mechanical repetition of the words as they learn these words by using images. But, learners must not forget to re-evoked the words so that they are kept in memory.

As a result, with an increase of such examples as "Ortographie Illustrée," teaching French vocabulary and orthography is expected to be more joyous and more enjoyable for most of the learners. This is because these kinds of course tools are very important for anyone who is learning a new foreign language. With a good course tool, learners can find out easily how to write and pronounce. It is necessary to increase such examples by adding new features (sound, interactivity, etc.) to materials such as "Ortographie Illustrée".

Author's Biodata

Dr. Ertan Kuşçu is an assistant professor at the Department of French Language and Literature, the Faculty of Arts and Letters at Pamukkale University, Denizli/Turkey. He received his PhD in French Language Teaching at Gazi University. He is currently teaching courses at graduate and undergraduate levels at Pamukkale University. His research interests are foreign language teaching, language teaching methods, course books.

Dr. Ertan Kuşçu Pamukkale Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Fransız Dili ve Edebiyatı Bölümünde öğretim üyesidir. Doktorasını Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Fransız Dili Eğitimi üzerine yapmıştır. Halen Pamukkale Üniversitesi, Fransız Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde lisans ve lisansüstü dersler vermektedir. Çalışma alanları yabancı dil öğretimi, yabancı dil öğretim yöntemleri ve ders araç-gereçleridir.